

Ramon Llull: una autobiografia en imatges

Com a mínim, Anthony Bonner té dues grans virtuts: és una de les persones que més bé coneix l'obra del nostre autor medieval més il·lustre i escriu en una prosa àgil, capaç de fer comprensibles els temes més envitricollats. Penso, per exemple, en *L'Art i la lògica de Ramon Llull. Manual d'ús* (2012), un volum extraordinari que fa honor al títol que porta i que posa a l'abast de qualsevol intel·lecte mitjanament cultivat el funcionament de l'Art lul·liana, aquella màquina de pensar que Ramon Llull va proposar-se escampar arreu amb l'objectiu de difondre les veritats de la fe cristiana i de convertir-hi els infidels.

És la persona adequada, doncs, per acostar al gran públic l'autobiografia de Ramon Llull, que és l'objectiu de l'últim volum publicat en la col·lecció Biblioteca Barcino, nascuda amb la voluntat de presentar els clàssics de la literatura catalana antiga en edicions assequibles. La *Vida de mestre Ramon* posa en evidència les dues virtuts del seu editor que acabo d'esmentar. La breu introducció, molt ben escrita, ens explica l'origen de l'autobiografia lul·liana i ens dona les claus imprescin-

Les il·lustracions medievals fan del text de Llull un còmic històric

dibles per entendre el relat del beat. El text, en versió llatina i traduït al català, es presenta amb unes notes a peu de pàgina molt ben triades que tenen el mèrit de no ser massa abundants (i de no enfarfegar la lectura de l'obra original, doncs), però que són necessàries perquè expliquen i contextualitzen els episodis més rellevants de la vida de Llull. Les notes tenen un altre mèrit, encara, i és que es remeten a les il·lustracions medievals que s'han imprès, en color, abans del text de Llull i que fan possible que llegim la *Vida de mestre Ramon* com si tinguéssim a les mans un còmic històric. I penso en el magnífic relat autobiogràfic de Marjane Satrapi a *Persèpolis* (2000), que narra les conseqüències que la revolució islàmica de l'Iran del 1979 va tenir en la seva vida. O en la biografia esplèndida d'Olympe de Gouges, l'heroïna de la Revolució Francesa autora de la Declaració dels drets de la dona i de la ciutadana (1791), que van escriure i dibuixar José-Louis Bocquet i Catel Muller (2012).

El responsable de la part escrita de la *Vida de mestre Ramon* és el mateix Llull, que va dictar-la a "certs religiosos amics seus" a París, l'any 1311, quatre anys abans de morir. És una autobiografia hagiogràfica, és clar, i Llull hi transmet la imatge que vol que la posteri-

tat tingui d'ell. Anthony Bonner ho explica bé i justifica que no hem de dubtar de la veracitat de la majoria de les dades perquè ens han estat confirmades per altres fonts. L'atractiu que té el relat és que hi apareix el pensament de Llull, però també, i sobretot, el Llull més humà, amb les seves il·lusions, contradiccions i decepcions.

Llull ens parla de la vida dissoluta que duia a Mallorca, de les diferents aparicions de Crist (en somnis) que el van portar a convertir-se a la penitència, de la il·luminació divina que li va insuflar l'Art, de la història amb l'esclau sarraí que es va comprar per aprendre àrab i que va intentar matar-lo després que Llull li pegués a la boca, al front i a la cara perquè havia blasfemat el nom de Crist. Llull conta les seves peripècies, que el van dur a voltar per mig món: París, Avinyó, Pisa, Roma, Nàpols, Messina, Tunis, Xipre. I no s'està de relatar l'episodi de l'al·lucinació de Gèno-

va, en què es pensava que perdria el senderi, o aquell altre en què uns musulmans furibunds el van apedregar a Bugia, quan tenia prop de 75 anys.

El responsable de la part il·lustrada de l'autobiografia lul·liana és Thomas Le Myésier, el deixeble més fidel que Ramon Llull va tenir a París. Cap al 1325, Le Myésier va fer preparar dotze miniatures com a obertura del *Breviculum*, una antologia breu d'obres del seu mestre que anava dedicada a la reina de França, Joana de Borgonya-Artois, esposa de Felip V. Com si fos un còmic històric, les imatges reflecteixen els episodis més importants de la vida de Ramon Llull. Només cal que ens mirem, per exemple, la tercera miniatura, que refereix en tres escenes la història de l'esclau sarraí. A la de l'esquerra s'hi veuen Ramon Llull i l'esclau, que estudien. A la del mig s'hi veu com l'esclau ataca Ramon amb una espasa i el fereix al ventre. I a la de la dreta, com Ramon visita l'esclau a la presó i el troba penjat. El suïcidi li va solucionar el problema de consciència, ja que Llull es debatia entre perdonar-lo o fer-lo ajusticiar. "Li pareixia dur matar la persona de qui havia après una llengua que tant havia volgut saber, és a dir l'àrab. Per altra part li feia por acomiadar-lo o retenir-lo més temps, sabent que d'aquí endavant no cessaria de maquinari la seva mort", per dir-ho en el català de Mallorca del traductor, Anthony Bonner. Una petita meravella de volum. *

Thomas Le Myésier és el responsable de la part il·lustrada de l'autobiografia lul·liana BARCINO

VIDA DE MESTRE RAMON
Ramon Llull

A cura de:
Anthony Bonner
Editorial: Barcino
Barcelona, 2013
Pàgines: 109
Preu: 18 euros